

การบรรยายพิเศษเรื่อง “สมดุโลก สมดุลธรรม”*

พระภาสกร ภาวิไล**

พระภาสกร ภาวิไล ฉายา ภูริวฑฒโน ชื่อเดิม คือ นิรันดร์ ภาวิไล เป็นบุตรของ ศ. กิตติคุณ ดร. ระวี ภาวิไล และนางอุไรวรรณ ภาวิไล เมื่อครั้งเป็นฆราวาส เคยดำรงตำแหน่งผู้จัดการ บริษัท พิคเจอร์โปรดัก จำกัด ปัจจุบันเป็นผู้อำนวยการธรรมสถาน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และประธานมูลนิธิธรรมนิหาร พระภาสกร ภูริวฑฒโน ภาวิไล

“สมดุโลก สมดุลธรรม” เป็นบทสรุปของกฎแห่งกรรมไปข้อสงสัยเรื่องของกฎแห่งกรรมในชีวิตประจำวัน ในเมื่อเราได้มีโอกาสเกิดเป็นชาวพุทธในประเทศไทย ซึ่งมีพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ ศาสนาพุทธซึ่งเป็นรากฐานของวัฒนธรรม และความเป็นอยู่ของชนชาวไทยที่บรรพบุรุษของเราได้เอาเลือดเนื้อและชีวิตเข้าปกป้องรักษาไว้ เพื่อให้เป็นมรดกตกทอดสืบต่อมาจนถึงพวกเรา จึงถือได้ว่าเป็นผู้มีบุญ คือ มีโอกาสได้เรียนรู้แนวทางการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง จากหลักธรรมในพระพุทธศาสนา ตั้งแต่เมื่อครั้งยังเป็นเด็ก จากครอบครัว สังคม สถานศึกษา คือ โรงเรียนต่างๆ รวมทั้งวัดวาอาราม ที่อยู่ในละแวกบ้านใกล้เคียง

แต่ตลอดมาก็ยังมีปัญหาบางประการที่เรายังหาคำตอบที่ลงใจหรือยอมรับไม่ได้ โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับเรื่องของ “กฎแห่งกรรม” ที่มีปรากฏในชีวิตประจำวันของพวกเรา กฎแห่งกรรมนั้นเกี่ยวข้องกับเรา รอบๆ ตัวเรล้วนเป็นกรรมทั้งนั้น แม้แต่ตัวเราก็เป็นกรรม เจ้ากรรมนายเวรล้วนแล้วแต่เป็นอดีตบุคคลอันเป็นที่รักทั้งสิ้น แต่เป็นบุคคลอันเป็นที่รักที่ไม่เป็นไปตั้งใจของเรา นอกจากนั้นในชีวิตของเรา เราก็พบเรื่องราวต่างๆ ประเททที่ว่า คนบางคนตั้งใจทำความดีมาตลอดชีวิต แต่ชีวิตก็ยังเหลวแหลก เอาดีไม่ได้ ทำอะไรก็ไม่ขึ้น แต่ทำไมคนบางคน ทั้งชีวิตทำแต่เรื่องเลวๆ เรื่องชั่วๆ แต่ชีวิตมันกลับเจริญขึ้นๆ ทุกวัน มันช่างขัดกับความรู้จัก “ไหนบอกว่าทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว แล้วทำไมจึงเป็นเช่นนั้นเล่า! ถามจริงๆ เถอะ ที่ว่าทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว มันได้อย่างไร มันได้ชั่วอย่างไร มันมีกฎเกณฑ์หรือมีธรรมชาติอย่างไร? ที่ไปทำให้ทำดีแล้วได้ดี ทำชั่วแล้วได้ชั่ว ธรรมชาติของมันเป็นเช่นไร?” การศึกษาในเรื่องกฎแห่งกรรมที่แล้วมาก็เช่นกัน เราหาความรู้เกี่ยวกับกฎแห่งกรรมโดยวิธีดูกรณีตัวอย่าง คือ ดูว่า คนๆ นี้ ทำความชั่วอย่างนี้ จึงได้ผลอย่างนี้ คนๆ นั้น

* เรียบเรียงจากการบรรยายพิเศษเรื่อง “สมดุโลก สมดุลธรรม” โดย พระภาสกร ภูริวฑฒโน (ภาวิไล) วันอังคาร ที่ 30 เมษายน 2556 เวลา 09.00-12.00 น. ห้องประชุม พล.ต.อ. เกา สารสิน อาคารสุนทร-อารยา อรุณานนท์ชัย

** ผู้อำนวยการธรรมสถาน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ปี พ.ศ. 2544 - ปัจจุบัน และผู้ดำเนินรายการ พุทธธรรมนาสขุ สถานีวิทยุ รต. เชียงใหม่ AM 1152 KHz ทุกวัน เวลา 22.00-23.00 น.

ทำความเข้าใจอย่างนั้น เวลาที่ตาย มันมีอาการทวนทวนอย่างนั้นอย่างนี้ ในช่วงชีวิตของเรา เราไม่สามารถที่จะติดตามดูกรรม และผลของกรรมที่เกิดขึ้นได้ในทุกกรณี ฉะนั้นสิ่งที่เราควรจะต้องศึกษา คือ การวิเคราะห์พฤติกรรมของกฎแห่งกรรม เรื่องของกรรม คือ การกระทำ กระทำด้วยกาย กระทำด้วยวาจา กระทำด้วยใจ เมื่อเรานำประสบการณ์ตรงที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตเรามาศึกษาวิเคราะห์ดู เราก็จะพบว่า การกระทำของเราส่วนใหญ่เน้น เริ่มต้นมาจากการ “คิด” ก่อนเพราะมีการคิด จึงส่งผลให้เกิด “การกระทำ” วันหนึ่งๆ เราคิดเรื่องต่างๆ มากมาย บางทีก็ซัดเอาเรื่องเก่าๆ เน่าๆ มาคิด เรื่องที่ผ่านพ้นไปแล้วแต่ยังมีอิทธิพลทำให้จิตของเราเศร้าหมอง ไม่สดใส เพราะปรุงแต่งเจตนาไปในทางอกุศล ฉะนั้นเมื่อมีการคิด ก็กระทบแต่ใจของตน ต่อมาเมื่อมีการกระทำเกิดขึ้น จึงกระทบต่อโลก กระทบต่อสิ่งแวดล้อม เราทำให้โลกเปลี่ยนแปลงแค่ไหน โลกก็จะคืนกลับเท่ากับความปลอดภัยที่ได้รับเท่านั้น ทำดียอมได้ชั่ว ทำชั่วยอมได้ชั่ว ถึงแม้ทำชั่วแล้วได้ดีแต่ก็ยังไม่ดีทั้งหมด ทุกสรรพสิ่งบนโลกใบนี้เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา ฉะนั้นการทำความดีก็ต้องอาศัยเวลา จากอดีตจนถึงปัจจุบัน ส่งผลถึงอนาคต เรื่องกรรมไม่สามารถรับรู้ได้ด้วยตนเอง แต่จะรู้ได้ด้วยผลกรรม หลายท่านคงเคยได้ยินสำนวนที่ว่า “เด็ดดอกไม้ สะเทือนถึงดวงดาว” (Butterfly Effect) มันเชื่อมโยงถึงกันหมด และอาจสั่นสะเทือนไปถึงในอีกหลายล้านปีข้างหน้า แม้ผลที่ส่งอาจจะน้อยมาก เสียจนไม่รู้ว่ามีมันสะเทือน แต่มันก็ส่งผล เพราะธรรมชาติ คือ โลกแห่งสิ่งปรุงแต่งนี้ ทุกสิ่งทุกอย่างล้วนเป็นไปตามหลัก “ปัจจัยการ” มีความเป็นเหตุปัจจัยเชื่อมโยงถึงกันหมด โลกเกิดการเปลี่ยนแปลงหรือสั่นสะเทือน เพราะการกระทำของเรา

สิ่งที่ทำให้เราเวียนว่ายตายเกิดอยู่ในทุกวันนี้ เพราะเราติด “กาย” ทั้งกายของตนเองและของคนอื่น และคิดว่าร่างกายจะเป็นสิ่งดึงดูดความต้องการมาสู่ตนเอง เราวิ่งไล่ล่ากายภายนอก ใจภายนอกตลอดเวลาเพื่อตอบสนองความต้องการของร่างกาย ยึดทั้งกายทั้งใจ ทั้งๆ ที่กายและใจแปรเปลี่ยนตลอดเวลา “ยึด” เป็นสาเหตุให้เกิดความ “อยาก” “อยาก” เป็นเหตุให้เกิด “ทุกข์” รากเหง้าของความทุกข์คือ “ความโง่” เราทุกข์เพราะว่ามันไม่ตามใจเรา วิธีแก้ทุกข์คือ **การยอมรับความเป็นจริง** และอธิษฐานให้บรรลุนิพพานในชาติปัจจุบัน โดยทั่วไปแล้วความสุขที่มนุษย์ต้องการมีอยู่ 3 อย่างคือ

1. **กิน** คือ การตอบสนองความต้องการของร่างกาย การมีชีวิตรอด
2. **กาม** คือ มนุษย์ทุกคนทำทุกอย่างเพื่อให้ได้มาซึ่ง กาม
3. **เกียรติ** คือ เป็นเครื่องการันตี กาม เกียรติของมนุษย์ คือ ศील 5

กล่าวโดยสรุป สมดุโลก คือ ปฏิบัติการรักษาสมดุลของโลก หรือสิ่งแวดล้อมที่มีต่อการกระทำทางกายภาพของเรา

สมดุลธรรม คือ การพ้นไปจากวัฏสงสาร ไม่ยึดถือในสิ่งที่เป็นอัตตา สละซึ่งอุปาทานความยึดมั่นทั้งหลายออกไปได้